

Rasulova Zilola Durdimurotovna (Buxoro davlat universiteti)

Texnologik ta'lim kafedrası dotsenti, p.f.f.d (PhD)

e-mail: zdrasulova@mail.ru

**DASTURIY TA'LIM VOSITALARIDAN FOYDALANIB
TALABALARNING DARSDAN TASHQARI MUSTAQIL ISHLARINI
TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI**

Annotatsiya: Maqolada oliy ta'lim muassasalarida Texnologik ta'lim yo'nalishi talabalarining darsdan tashqari mustaqil ishlarini zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etish masalalari yoritilgan. Talabalarni faollashtiruvchi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiruvchi kabi didaktik funksiyalari keltirilgan. Talabalarning mutaxassislik fanlaridan mustaqil faoliyati jarayonida, ijodiy rivojlanganlik darajasini avtomatik aniqlash va ob'ektiv baholashga doir dasturiy ta'lim vositalari ishlab chiqilgan.

Annotatsiya: статья рассматривается организация внеаудиторной самостоятельной работы студентов технологического образования в высших учебных заведениях на основе современных технологий. Представлены такие дидактические функции, как активизация учащихся и развитие у них навыков самостоятельного мышления. В процессе самостоятельной деятельности студентов по специальности разработаны программные средства обучения для автоматического определения и объективной оценки уровня творческого развития.

Annotation: The article deals with the organization of extracurricular independent work of students of technological education in higher education institutions on the basis of modern technologies. Didactic functions such as activating students and developing their independent thinking skills are presented. In the process of independent activity of students in the field of specialization, software training tools for automatic determination and objective assessment of the level of creative development have been developed.

Kalit soʻzlar: zamonaviy axborot-aloqa tizimlari, mustaqil taʼlim, dasturiy taʼlim vositalari, mustaqil fikrlash, ijodiy fikrlash, innovatsion taʼlim, individual faollik, kreativlik, mobil dastur.

Ключевые слова: современные информационно-коммуникационные системы, самостоятельное обучение, программные средства обучения, самостоятельное мышление, творческое мышление, инновационное обучение, индивидуальная активность, креативность, мобильное приложение.

Keywords: modern information and communication systems, independent learning, software learning tools, independent thinking, creative thinking, innovative learning, individual activism, creativity, mobile application.

Kirish. Bugungi kunda intellektual salohiyatga ega, ilm-fanning zamonaviy yutuqlari asosida mustaqil fikr va mushohada yurita oladigan shaxslarni tarbiyalash hamda raqobatbardosh, yuqori malakali kadrlarni tayyorlashning mukammal tizimini shakllantirish Oʻzbekiston taraqqiyotining muhim shartidir. Ilm fan jadal taraqqiy etayotgan, zamonaviy axborot-aloqa tizimlari, vositalari keng joriy etilgan jamiyatda turli fan sohalarida bilimlarning tez yangilanib borishi, taʼlim oluvchilar oldiga ularni jadal egallash bilan bir qatorda, muntazam va mustaqil ravishda bilim izlash vazifasi qoʻyilmoqda.

“Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi”da uzluksiz taʼlim tizimida faoliyat koʻrsatayotgan talaba yoshlarning bilim koʻnikmalarini oshirish, ularni ilgʻor pedagogik texnologiyalar, hamda zamonaviy axborot texnologiyalari bilan qurollantirish xususida alohida taʼkidlangan. Bu bir soʻz bilan aytganda, dars jarayonlarini noanʼanaviy usulda tashkil etish samaradorligini koʻzda tutadi.

Asosiy qism. Noanʼanaviy taʼlim - talabalarni oʻz kasbiga qiziqtiruvchi, bilim doiralarini kengaytiruvchi, ularda hozirjavoblik xususiyatlarini tarbiyalovchi, faollashtiruvchi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiruvchi kabi didaktik funksiyalarni bajaradi¹. Tajribalarda taʼkidlanganidek, agar mashgʻulot odatdagi - faqat tinglab oʻtirishga asoslangan usulda oʻtkazilganda, talabalar

axborotning ko'pi bilan 20 foizini o'zlashtirgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalardan foydalanilganda esa, bu ko'rsatkich 80-90 foizgacha oshganligi tasdiqlangan. Noan'anaviy ta'limning samaradorligi yana shundan iboratki, uning qatnashchilari yaxlit tizimli bilimga ega bo'ladi va mustaqil - ijodiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanishi negizida bo'lajak kasbiy faoliyatga oid boshlang'ich ko'nikmalar shakllantirilib, o'quv-tarbiyaviy jarayonni amaliyot bilan bevosita bog'lab olib borishni ta'minlaydi². SHuning uchun ham u, rivojlantiruvchi o'qitishning yuqori samarali usullaridan biri bo'lib hisoblanadi. Talabalarning darsdan tashqari mustaqil ishlarini tashkil etishda ham o'qituvchilarning tashabbuskorligi, mahorati muhim hisoblanadi. Zamonaviy texnologiyalarga asoslangan dasturiy ta'lim vositalar, innovatsion texnologiyalar bugungi kun ta'limining istiqboli hisoblanadi. SHunday ekan innovatsion ta'lim muhitini yaratish, o'quv jarayonlarini raqamlashtirish bilan bog'liqdir³.

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonlarini talabalarning tashabbusi va ijodiy faoliyatisiz tashkil etib bo'lmaydi. Shuning uchun mustaqil ish o'quv jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Kasbiy ko'nikmalar mustaqil faoliyat orqali tajriba orttirish bilan aniq shakllanadi. Talabalarning mustaqil ishi bilim olish qobiliyatini rivojlantiradigan, talabaning o'zini o'zi rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarini shakllantiradigan tarzda qurilishi kerak. Bu, ayniqsa, ilm -fan va texnikaning jadal rivojlanishi sharoitida, mutaxassis ta'lim muassasasini tugatgandan so'ng, o'z-o'zini tarbiyalash bilan shug'ullanishi kerak bo'lganda - turli adabiy manbalarni mustaqil o'rganish orqali o'z bilim darajasini oshirishga to'g'ri keladi.

¹Xodjaev B.X. O'quvchilarning mustaqil fikrlashini shakllantirish yo'llari. – T. : TDPU, 2008. – 65 b.

²Parpiev A., Maraximov A., Hamdamov R., Begimqulov U., Bekmuradov M., Tayloqov N. Elektron universitet. Masofaviy ta'lim texnologiyalari. Oliy ta'lim muassasalari uchun // O'zME davlat ilmiy nashriyoti. -T.: 2008, – 196 b.

³Razzoqov SH.I., Yo'ldoshev SH.S., Ibragimov U.M. Kompyuter grafikasi. - Toshkent.: «Noshir» nashriyoti, 2013. – 349 b.

Davlatimiz rahbarining Oliy Majlisga Murojaatnomasida ham iqtisodiy-ijtimoiy hayotning barcha sohalariga shu jumladan ta'lim sohasiga raqamli texnologiyalarni keng joriy etish eng ustuvor vazifa qilib belgilangan⁴. Ushbu ustuvor vazifalarni amalga oshirishda talabalarning darsda va darsdan tashqari mustaqil ishlarini masofadan tashkil etish talabalarda mustaqillikni, individual faollikni, tashabbuskorlikni, kreativ fikrlash kabi intellektual salohiyatlarini namoyish etishda yordam beradi.

Tadqiqotlardan shuni kuzatish mukinki, talabalarni mustaqil ijodiy rivojlantirish masalasi bugungi kunda pedagog kadrlar tayyorlash tizimining dolzarb muammolaridan biri sifatida o'rganilayotgan bo'lsada, amaldagi mavjud holati, o'quv-metodik ta'minot va moddiy-texnik baza bugungi kunning innovatsion talablari darajasida shakllantirilmagan.

Oliy ta'lim muassasalarida "Texnologik ta'lim" yo'nalishida o'qitiladigan umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan to'garaklar tashkil qilish va platformalar, ijtimoiy tarmoqlardan foydalangan holda talabalarning bo'sh vaqtlarini unumli, sermazmun o'tkazish, nafaqat fanga bo'lgan, kasb hunarga bo'lgan qiziqishlarini ham yanada orttiradi⁵.

Bunday mustaqil o'quv jarayonlarini amalga oshirishda darsdan tashqari ishlar (to'garak) ishlarni tashkil etish bundan mustasno. Darsdan tashqari ishlarning maqsadi, talabalarda dunyoqarashni to'g'ri shakllantirishda va tarbiyaviy axloqiy kamol topishida zamin yaratadi, ularda mehnatsevarlik, tashkilotchilik, tashabbuskorlik, iroda, intizom, aniqlik, faollik, maqsadga muvofiqlik, mustaqil fikrlash kabi qimmatli fazilatlarni shakllantiradi.

⁴O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoevning 29.12.2020 yildagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi.

⁵Rasulova Z.D. Talabalarning kreativligini rivojlantirishda dasturiy ta'lim vositalaridan foydalanish metodikasini takomillashtirish (texnologik ta'lim yo'nalishi misolida). Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). Diss. –B.: 2021. – 126 b.

Quyida talabalarning darsdan tashqari mustaqil va ijodiy ishlarini tashkil etishga doir ishlab chiqilgan “Kreativ pedagog” nomli to‘garak ishidan lavhalar keltirilgan.

Ushbu to‘garak ishi talabalarni ehtiyojini hisobga olgan holda ijtimoiy tarmoqlar orqali tashkil etilgan bo‘lib, o‘qituvchi tomonidan fan doirasida talabalarga etarlicha bilim, ko‘nikmaga ega bo‘lishi uchun barcha imkoniyatlar yaratilgan. Bunda talabalar mobil telefonidan ham unumli foydalanadi bemalol tarmoqqa ulanib, o‘qituvchi bilan muloqotni amalga oshirish mumkin.

Bunda dasturiy ta’lim vositalari alohida o‘rin egallaydi.

Dasturiy ta’lim vositalarining psixologik va fiziologik jihatdan samaradorligi birinchidan: talabalarning o‘quv materiallarini o‘zlashtirishi, tarbiyalanganlik va intellektual rivojlanganligi, ishchanlik ko‘rsatkichlari, motivatsion barqarorlik darajalari bilan belgilanadi. Ikkinchidan, o‘qituvchi faoliyati bilan bog‘liq bo‘lib, o‘qitish konsepsiyalari, pedagogik texnologiyalari va ta’lim vositalaridan ratsional foydalanish ko‘rsatkichlari, o‘qituvchining mehnat faoliyatiga nisbatan barqaror motivatsiyasi, ish qobiliyati bilan belgilanadi.

Pedagogik dasturiy vositalar ishlab chiqishda qo'llaniladigan dasturiy ta'lim vositalar tizimining bir-biri bilan bog'liq bo'lishi uchun pedagogik dasturiy vositalar yaratilgan dasturlashtirilgan ta'minotga ega bo'lishi shart⁶.

SHu o'rinda bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarining kasbiy faoliyatiga oid kreativligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishda umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan dasturiy ta'limdan foydalangan holda darsdan tashqari ishlarini tashkil etish va ularni innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorlash sifatini oshirish maqsadida amaliyotga joriy etilgan.

Talabalarni o'qitish jarayonida, kreativlikni rivojlanganlik darajasini avtomatik aniqlash va ob'ektiv baholashga, dasturiy ta'lim vositalardan amalda nazorat qilish imkonini beruvchi mezonlar va ko'rsatkichlar tanlanib, baholash vositalari sifatida foydalanilgan hamda metodik tavsiyalar ishlab chiqilib, amaliyotga joriy etilganligi, nazariy materiallarni o'zlashtirish amaliy mashg'ulotlarda amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishdan iborat bo'lib, o'qitishning elektron-dasturiy va metodik ta'minoti bo'yicha dasturlashtirilgan elektron didaktik vosita bo'lib xizmat qiladi⁷.

Yuqorida ta'kidlanganidek ta'lim jarayonining muammolarini bartaraf etishda, fanlarning mobil dasturlarini ishlab chiqish, ulardan samarali foydalanishni tashkil qilish, talabalarning kasbiy faoliyatidagi ijodiy fikrlashiga oid texnologik bilim, ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat. Bundan tashqari talabalarning motivatsiyasi va o'z-o'zini tashkil etishini rivojlantirishga yordam beradi va ularning o'zini namoyon qilishi, o'zini hurmat qilishi, maqsadni aniqlashi, rejalashtirishi, nazorat qilish va o'zini o'zi boshqarish operatsiyalarini tartibga solishni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratiladi.

⁶Muslimov N.A. Elektron darslik yaratish metodik tamoyillari va texnologiyalari // Infocom.uz, 2004. – 62-66 b.

⁷Jo'raev A.R. Dasturlashtirilgan ta'lim vositalari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish metodikasini takomillashtirish. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). Diss. –T.: 2019. – 144 b.

O‘z tajribalarini ijodiy nuqtai nazardan yanada mustahkamlash va real amaliyotdagi sharoitda sinash va amaliy ko‘nikmalarni innovatsion bilimlar asosida rivojlantirish maqsadida dasturiy ta‘lim vositalaridan foydalanishning takomillashtirilgan metodikasi ishlab chiqilib, amaliyotga joriy qilingan.

Bo‘lajak mutaxassislarni mustaqil rivojlantirishdagi bilimlari nazariy mashg‘ulotlarda, ko‘nikmalar amaliy va laboratoriya mashg‘ulotlarida, malakalar esa mustaqil ta‘lim jarayoni va amaliy faoliyatda egallanadi. SHuning uchun ijodiy bilimlarni rivojlantirishda amaliy mashg‘ulotlar va mustaqil ta‘lim alohida ahamiyatga ega hisoblanadi. Amaliy mashg‘ulotlar ta‘lim jarayonining muhim dars shakllaridan biri bo‘lib, talabalar o‘quv topshiriqlari majmuasini o‘qituvchi rahbarligida bajaradilar. Amaliy mashg‘ulotlarining maqsadi-talabalar o‘quv predmetining ilmiy-texnik asoslarini amaliy jarayonda o‘zlashtiradilar, ijodiy faoliyat orqali ko‘nikma va malakalarga ega bo‘ladilar, texnik vositalar yordamida zamonaviy metodlar bilan amaliy ish bajaradilar, darsdan tashqari ishlar esa aynan talabalarning mustaqil ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Nazariy tushuncha berishda o‘qituvchi kirish yo‘riqnomasida faqatgina topshiriq maqsadini aytib o‘tadi, keyin bosqichma-bosqich uni bajarishga qo‘yilgan talablarini tushuntiradi. Topshiriqni bajarish ketma-ketligi va uni bajarish metodlarini amaliy ko‘rsatma asosida talabalar mustaqil mobil dasturdan foydalangan holda o‘rganishlari mumkin. Bunday shakldagi dars jarayoni yaxshi o‘zlashtirmagan talabalarga alohida vaqt ajratish va yordam berishga imkon tug‘iladi, ishning to‘g‘ri bajarilayotganligini, talabalarning qanchalik tushunganliklarini kuzatish mumkin. Mobil dasturda ham amaliy ishlarni bajarish uchun metodik ko‘rsatmalar ishlab chiqiladi, masalan: ishning maqsadi, ishni bajarishga oid kerakli nazariy ma‘lumotlar, natijalarga qo‘yiladigan talablar, topshiriqlar. Talabalar kiyim detallari konstruksiya chizmasini ishlab chiqishda, amaliy ishlarni bajarish uchun metodik tavsiyanomalar va kompyuter dasturlaridan foydalanadilar.

Zamonaviy dizaynda kompyuter dasturlari muhim o‘rinni egallaydi, chunki u innovatsion texnologiyaning rivojlanishi nuqtai nazaridan eng dolzarb vazifalardan

biri bo‘lib hisoblanadi. Kompyuter dasturlari mustaqil yo‘nalishga asoslanib, ma’lumot bilan vizual ishlashga asoslangan (kompyuter grafikasi, WEB-sahifalar).

Ammo, kompyuter modellashning istiqboli ajabli bo‘lsa ham, dizaynda yangi modellarni yaratganda dizaynning roli kamaymaydi. Kompyuter hech qachon dizaynning o‘rnini bosmaydi, u ijodkorni qo‘lida faqat moslama sifatida qoladi (qalam yoki mo‘yqalam kabi), loyihalashning ba’zi bosqichlarini tezlashtirib va engillashtirib. Eng muhimi - kompyuter grafikasi dizaynning mohiyatini va ma’no qiymatini asoslaydigan yangi g‘oyalar va tamoyillarni yarata olmaydi. Dasturiy ta’lim vositalari asosida talabalarning darsdan tashqari mustaqil ishlarini tashkil qilish, ularni kasbiy faoliyatga tayyorlash tizimidagi eng muhim metodik muammo bo‘lib, bu sohadagi vazifalarning samarali echimi, oliy ta’lim tizimidagi o‘qitish jarayonini innovatsion talablar va kompetentlikka asoslangan ta’lim sharoitida amalga oshirish bilan belgilanadi.

“Texnologiya fanini o‘qitish metodikasi” fanidan yaratilgan mobil dastur

Texnologiya fanini o‘qitish metodikasi fanining mobil dasturi “Blended learning” (aralash ta’lim) innovatsion texnologiyasidan foydalanib, ishlab chiqilgan. “Blended learning” (aralash ta’lim) innovatsion texnologiyasi, an’anaviy ta’lim bilan masofaviy ta’limni birlashtiradi. Ushbu mobil dastur talabalarni, shuningdek fanni mustaqil o‘rganuvchilar uchun auditoriyada berilgan ta’limni yanada mustahkamlash, o‘z ustida ishlashni osonlashtirish, o‘zining reytingini belgilash, xoxlagan paytida shaxsiy mobil telefoni yoki cho‘ntak kompyuterlaridan foydalangan holda 80-90 % o‘zlashtirish natijasiga erishish imkonini beradi.

Barchamizga ma’lumki bugungi kunning globallashtirish jarayonida insonlarning mobil telefonlardan foydalanish ko‘rsatkichlari kundan-kunga ortib bormoqda. Ob’yektiv hayotimizning statistik tahlillariga e’tibor qaratadigan bo‘lsak, barcha yoshdagilar, ayniqsa yoshlar o‘rtasida mobil telefondan xudabehuda samarasiz foydalanishini kuzatish mumkin.

Texnologiya fanini o'qitish metodikasi fani mobil dasturidan lavha

Yuqoridagi nazariy asoslardan kelib chiqqan holda, talaba yoshlarning bo'sh vaqtlarida ta'limning asosiy komponentlarini o'zlashtirish jarayonini tashkil etish maqsadida "Texnologiya fanini o'qitish metodikasi" fanining mobil dasturi ishlab chiqilgan bo'lib, foydalanuvchi (talaba) dasturni o'zining shaxsiy mobil telefoniga, o'rnatadi, dars va darsdan tashqari mustaqil ta'lim jarayonlarida, ya'ni bo'sh vaqtlaridan unumli foydalanish maqsadida masalan: avtobus va metro bekatlarida, ko'chada zarur bo'lgan hollarda bema'lol foydalanishga mo'ljallangan.

Mobil dastur ilovasining bosh sahifasida dasturdan foydalanishning dastlabki holati keltirilgan bo'lib, "Texnologiya fanini o'qitish metodikasi" fanining ma'ruza mashg'ulotlari keltirilgan. Dasturning kirish qismida barcha kontentlar keltirilgan. Ma'ruza mashg'ulotiga kirish, mashg'ulotni rejalar asosida ketma-ketlikda o'rganish bosqichlari izohlangan.

Mobil telefonga o'rnatilgan dasturga kirganda, dasturning bosh oynasi namoyon bo'ladi. "Texnologiya fanini o'qitish metodikasi" fani mobil dasturi quyidagi kontentlardan tashkil topgan. Bosh sahifa, dastur haqida ma'lumot, mundarija, ma'ruza mashg'ulotlari, glossariy, testlar banki, adabiyotlar ro'yxati, mualliflar haqida ma'lumot.

Dastur o‘zining oson o‘qilishi, tushunarligi, barcha kerakli ma’lumotlarni o‘zida mujassamlashtirganligi, o‘rgatuvchi va nazorat testlarining har bir mavzusiga alohida tuzilganligi, barcha android qurilmalar uchun mo‘ljallanganligi bilan boshqa mobil ilovalardan ajralib turadi. 5112100 - Texnologik ta’lim yo‘nalishining o‘quv rejasidagi umumkasbiy fanlar blokidagi “Texnologiya fanini o‘qitish metodikasi” fanidan talabalarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatini takomillashtirish va innovatsion kasbiy faoliyatidagi kreativligini rivojlantirish maqsadida fanning mobil dasturi ishlab chiqilgan va amaliyotga joriy qilinib, talabalar va soha mutaxassislariga foydalanish tavsiya qilingan⁸.

Darsdan tashqari mustaqil ishlar - olingan bilim, ko‘nikma va malakalarni mustahkamlash, qo‘shimcha ma’lumot yoki materialni mustaqil o‘rganish maqsadidagi o‘quv shakli hisoblanadi. Mustaqil faoliyat muayyan fandan o‘quv dasturida belgilangan hamda talaba tomonidan o‘zlashtirilishi lozim bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malakalarni shakllantirishni amalga oshirishga xizmat qiladi, o‘qituvchi maslahati va tavsiyalari asosida auditoriya yoki auditoriyadan tashqarida bajariladi. Fanning xususiyatidan kelib chiqib, mustaqil ish turlari bo‘yicha topshiriqlar ishlab chiqiladi.

Texnologik ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha ta’lim olayotgan bo‘lajak o‘qituvchilarni sinfdan tashqari mustaqil bilim olishga qiziqtirish ularda ijodkorlik qobiliyatlarni rivojlantirishga qaratilgan kasbkorlik sifatlarini kamol toptirishga chorlovchi muhim omil bo‘la oladi. Sinfdan tashqari mustaqil ish faollik xususiyatiga ega bo‘lganligi sababli, uning tarkibida faoliyatga xos bo‘lgan tarkibiy qismlarni ajratish mumkin:

- ✓ motivatsion aloqalar, aniq vazifani belgilash;
- ✓ amalga oshirish usulini tanlash, bog‘lanishni bajarish, nazorat qilish;
- ✓ axborot yig‘ish va qayta ishlash ko‘nikma va malakalarini rivojlantirish.

⁸Rasulova Z.D. Talabalarning kreativligini rivojlantirishda dasturiy ta’lim vositalaridan foydalanish metodikasini takomillashtirish (texnologik ta’lim yo‘nalishi misolida). Pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD). Diss. –B.: 2021. – 126 b.

Talabalar mustaqil ta'lim olishga qiziqish uyg'otuvchi kuch, motiv sabablarga bog'liq holda ular o'z oldilariga mustaqil ta'lim mazmunini tashkil etuvchi maqsad va vazifalarni belgilab oladilar. Buni quyidagicha ifodalash mumkin:

1. Darsdan tashqari faoliyat olib borishda muhim hisoblangan siyosiy mustaqil ta'lim, zamonaviy voqelik va ularga bo'lgan munosabat.

2. Tanlagan yo'nalishi bo'yicha faoliyat olib borish, talabaning individual ta'lim olishlarini o'zlashtirishga yo'naltirilgan tayyorgarlik davridagi kasbiy mustaqil ta'lim.

3. O'quv fanlarini yanada chuqurroq o'rganishga, shaxsiy-hayotiy rejalari, shaxsiy qiziqish asosida yo'naltirilgan mustaqil ta'lim.

4. O'z iste'dodini va sevimli mashg'ulotlarini rivojlantirish bilan bog'liq bo'lgan mustaqil ta'lim.

5. O'z xarakterini tarbiyalashga qaratilgan mustaqil ta'lim.

Xulosa. Darsdan tashqari mustaqil faoliyat talaba shaxsining rivojlanishida asosiy omil bo'lib, uning kelgusi faoliyatida mustaqil ishlay olish xususiyatlarini tavsiflovchi bo'lib xizmat qiladi. Darsdan tashqari ishlarning mazmuni mehnat xarakteriga bevosita emas, balki bilvosita ta'sir etib, mustaqil faoliyat uchun imkoniyat topa olishiga bog'liq bo'ladi. Mustaqil faoliyat talabaning kelgusi faoliyati davomida o'z yo'lini belgilashning vositasi bo'lib, talaba o'z imkoniyatlarini baholay olishiga sabab bo'ladi.

Sinfdan tashqari mustaqil ishlar talabalar bilimlarini o'zlashtirishning faol usullariga yo'naltirishni, talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishni, ularning ehtiyojlari va imkoniyatlarini hisobga olgan holda uzluksiz o'qitishdan individuallashtirilgan tayyorgarlikka o'tishni nazarda tutadi. Talabalarning mustaqil ishi ularning o'zini o'zi rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarini shakllantiradigan tarzda qurilishi kerak.